

Skatter i Torahn

Bibelstudium nr 54, A

Sabbaten den 25 september 2010

Vezot HaB'rachah — "Detta är den välsignelse" — וְזֹאת הַבְּרָכָה

Torahtext: 5 Mos 33:1 – 34:12

Haftarah: Jos 1:1-18

Apostoliska skrifterna: Apg 27:1 – 28:31

**Detta är slutsatsen, när allt blivit hört:
Frukta Gud och håll hans bud,
det hör alla människor till.**

(Pred 12:13)

Detta är den sista torahkommentaren i Femte Moseboken. Vi kommer att få en sista glimt av Mose, vilket kommer att uppta största delen av denna kommentar. Detta är lämpligt, eftersom vi i så många olika sammanhang och händelser i Israels tidiga historia fått följa den man, vars insatser resulterat i, att Israel i dag finns som nation.

- Moses sista ord
- Moses sista viloplats
- Moses sista hyllning

Moses sista ord

Slutorden i Femte Moseboken lyder: *"I Israel uppstod inte mer någon profet lik Mose, någon som HERREN kände ansikte mot ansikte."* (5 Mos 34:10) Benämningen "profet" är inte ny för oss, men vi ska ändå stanna något inför vad detta ord betyder.

En profet i biblisk bemärkelse hade en tvåfaldig funktion. Först och främst talade profeten Guds ord till sin egen tid. Ibland var detta ord av tillrättavisning, exempelvis uppmaningar till Israel att komma tillbaka och följa Guds undervisning. Ibland var det ord av tröst och uppmuntran i tider av svårigheter och faror. (Se exempelvis Jesaja 40!) Profeten var Guds talesman till Israel. Han skulle uppmana dem att leva efter Torahn och samtidigt var han den som skulle undervisa folket i Guds ord.

För det andra, så talade profeten inte endast om sin egen tid utan även om framtiden. Detta var hans övernaturliga tjänst – att förutsäga framtida händelser. Han talade allteftersom Gud gav honom information och ord, ibland utan att själv riktigt förstå vad han talade om. När en profet talade om framtiden, var det nästan alltid varningsord eller ord av uppmuntran. Profeterna varnade Israel för följderna av deras handlande eller också tröstade de Israels kvarleva genom att uppmuntra dem med löften om framtida frigivning, gottgörelse eller återupprättelse.

Moses huvuduppgift som profet var att undervisa i Guds ord och att förmana folket. Men vi har även sett, att Mose förutsade framtiden. De bästa exemplen på detta är ”förbannelserna och välsignelserna” i Tredje- och Femte Moseboken samt Moses sång i förra torahavsnittet. I kapitel trettiofyra finner vi det sista profetiska budskapet från Mose, när han välsignar de olika stammarna och förutsäger något om deras framtid.

Texten visar, att innan Mose uttalade välsignelsen i kapitel trettiofyra, så påminde han Israels folk om, vilken outgrundlig kärlek deras Gud älskade dem med. Han talade om för dem, att Gud kallade dem sina ”heliga” och att de var i hans beskyddande hand. Han förklarade även denna Guds kärlek genom att påminna om Guds gåva till dem, den gudomliga undervisningen de fått vid Sinai berg – Torahn. Detta var inte vilken undervisning som helst. Texten visar, att den kom ackompanjerad av ”skaran av mångtusent

heliga". (5 Mos 33:2) Slutligen bekräftar Gud sitt förhållande till Israel genom att säga, att han i själva verket "*blev kung*" över dem. Detta uttalande visar att det var meningen, att Israel från första början var ämnat att vara en teokrati, där Gud själv skulle vara deras kung. Vem skulle de annars lyda och tjäna, annat än den store kung som ingått förbund med dem?

När vi studerar de välsignelser som Mose uttalade över Israel, är det frestande att jämföra dem med, hur Jakob välsignade sina söner. Jakob välsignade de olika stammarna strax före sin död, liksom också Mose nu gör. Skillnaden mellan dessa båda tillfällen är i vilken turordning de välsignades och att Mose förutsade välsignelser över stammarna i ordets rätta bemärkelse, medan Jakobs välsignelser till största delen bestod av, att han tillrättavisade sina söner. Båda dessa välsignelser var emellertid från Herren.

När vi helt kort ser på några av de välsignelser som omnämns i 5 Mos 33, ser vi, att Rubens stam utlovades liv. En del menar, att Rubens stam var i dubbel fara, när Israels folk skulle inta löfteslandet. Eftersom de redan hade fått sitt landområde öster om Jordan, så utsattes deras familjer för mycket stor fara, när männen skulle lämna dem och dra ut i strid tillsammans med sina bröder. (Läs gärna om dessa beslut och löften i 4 Mos 32:16-27 och 5 Mos 3:18-20!) För det andra menar man, att Rubens ättlingar skulle vara i täten vid anfallet av Kanaan. Om detta är riktigt, måste denna välsignelse ha känts betryggande för dem med tanke på den strid som de snart skulle utkämpa.

De flesta bibelkommentatorer anser, att välsignelsen över Juda är tämligen tvetydig. En del menar därför, att parafrasen i Targum Onkelos ger mer ljus över texten: "Hör, o Herre, Judas bön, när han drar ut i strid och för honom tillbaka i frid." Man menar att Juda var den som började erövra obesegrade områden i löfteslandet och att hans besittningar under vissa tider var isolerade och

omringade av kananeerna. Vers sju var därför en bön om, att han åter skulle bli förenad med de övriga stammarna. Om det var Ruben eller Juda som gick i främsta stridslinjen spelar egentligen inte så stor roll. Båda (inklusive resten av Israel) behövde Guds beskydd.

Enligt vår text blev leviterna välsignade med tre olika funktioner. Den första var, att de blev anförtrodda att använda urim och tummin, vilket visar, att de skulle hjälpa folket att förstå Guds vilja i olika situationer. Det blev även bekräftat för dem, att de skulle ta hand om och tjäna i tabernaklet. För det tredje ser vi, att Mose välsignade dem med uppgiften att *"lära Jakob dina förordningar och Israel din lag"*. (v 10) På grund av denna viktiga välsignelse bad Mose, att Levi på ett alldeles särskilt sätt skulle bli beskyddad i sin tjänst och tillägger: *"Krossa höfterna på hans motståndare, på hans fiender, så att de inte kan resa sig."* Avundsjuka och andligt motstånd är farliga fiender. Mose bad därför, att Levi skulle bli befriad från sådant i sin tjänst för Herren och Israel.

Benjamin var särskilt älskad av sin far Jakob. (Se 1 Mos 44:20!) Kanske att detta hör samman med den kärlek Herren sade sig ha för Benjamin: *"HERRENS älskade."* (v 12) Mose välsignade honom med extra trygghet och bad, att Benjamin skulle få vara nära Herren och att han skulle få *"bo i trygghet hos honom som alltid skyddar honom. Mellan hans höjder skall han bo"*. Kanske att detta behov av trygghet var nödvändigt, eftersom Jakob förutsåg, att Benjamin skulle bli något av en krigarsläkt. (Se 1 Mos 49:27!) Men det kan även bero på, att Herren valde Benjamins landområde som den plats, på vilken man skulle bygga templet. Bland judiska bibelkommentatorer är det allmänt accepterat, att det var på detta sätt. Som vanligt är det Hertz som uttrycker sig tydligast: *"Templet skulle placeras inom hans landområde. Templet som sådant låg precis på Benjamins klippiga gräns, medan tempelplatsen låg i Juda."*¹

¹ Rabbi J.H. Hertz, *The Pentateuch and Haftorahs*, sid 910.

Josefs välsignelse är den längsta som ges till stammarna. Huvudtanken är här, att Josefs land – Efraims och Manasses – skulle välsignas med *”himlens ädlaste gåvor”*. Mose ber även om rikliga mängder av dagg och vatten.

Med tanke på att Gads stam valde att stanna på östra sidan av Jordan har det gjorts en intressant tolkning av den första delen av välsignelsen: *”Han bor som en lejoninna, och krossar både arm och hjässa.”* (v 20) Det finns de som menar, att detta representerade den militära styrka som Gad behövde. Alla som hade sina områden nära gränsen var tvungna att vara starka för att kunna motstå attacker från Israels fiender.

Naftali *”har fått riklig nåd och full välsignelse av HERREN”*. (v 23) Naftalis landområde i Galileen var bland de bästa jordbruksområdena i hela Israel. Dessutom ingick Galileiska sjön i hans territorium, där han kunde bedriva fiske. Naftali hade med andra ord fått *”full välsignelse av HERREN”*, eftersom hans landområde var fyllt av allt det som dess innevånare kunde önska sig.

”Om Aser sade han: ’Välsignad bland söner är Aser. Må han bli älskad av sina bröder, och må han doppa sin fot i olja.’” (v 24) Aser skulle bli välsignad av sina medbröder (de andra stammarna) och vara mycket lycklig och glad. En anledning till denna glädje skulle kunna vara, att han skulle få *”doppa sin fot i olja”*. Detta skulle i huvudsak kunna syfta på alla de rikliga olivlundar som fanns inom hans område. En modernare tolkning är, *”att det nyligen gjorts många provborrningar efter olja i detta område i norra Israel”*.²

Moses sista viloplats

Efter det att Mose välsignat Israels stammar, gick han *”från Moabs hedar upp på berget Nebo, på toppen av Pisga, mitt emot Jeriko.*

² Goldberg, *Deuteronomy*, sid 171.

Där lät HERREN honom se hela landet... Och HERRENS tjänare Mose dog där i Moabs land, så som HERREN hade sagt.” (5 Mos 34:1, 5)

En av Moseböckernas stora gåtor är Moses begravningsplats. Vår text ger viss information: *”Han [HERREN] begravde honom i dalen i Moabs land, mitt emot Bet-Peor.” (5 Mos 34:6)* Man skulle tycka, att det med den här informationen inte skulle vara så svårt att hitta denna plats, men den som varit i det här området förstår, varför det står skrivet: *”Men till denna dag har ingen fått veta var hans grav finns.” (v 6)* Texten antyder, att Mose var ensam vid det här tillfället och att det var Herren själv som begravde honom. Varför skedde allt i sådan tysthet. Varför fick inte Israel möjlighet att hedra honom med en riktig begravningsceremoni? Inom den judiska traditionen menar man, att Gud gömde Moses begravningsplats så noga, för att kommande generationer inte skulle komma på avvägar och frestas att tillbe honom som en avgud.

Moses sista hyllning

Inom den judiska historien finns det inte någon som kan mäta sig med Mose. Det har helt enkelt inte funnits någon annan som utträttat så mycket som han och vars gärning resulterat i så mycket gott. Herren själv ger sitt erkännande om Mose i detta sista kapitel i Femte Mosebok.

I veckans textavsnitt finner vi faktiskt tre olika benämningar på Mose. Vi har redan sett på en av dem i 5 Mos 34:10 – *profeten*. I vers fem kallas han för *”HERRENS tjänare”*. Han kallades så, eftersom hans liv kännetecknades av fullständig lydnad inför Herrens vilja. För det tredje, kallas Mose för *”gudsmannen”*. (5 Mos 33:1) Moses efterträdare, Josua, och senare Israels mäk-

tigaste kung, David, kallade honom också för ”gudsmannen”. (Vi kan läsa om detta i Jos 14:6 och i Ps 90:1.) Här i 5 Mos 33 är emellertid det första tillfället, där Mose fick denna benämning.

Denna titel beskriver det liv, vilket Mose levde både inför Israel och inför Herren. Allt som är nedtecknat om honom i hela Torahn ger vittnesbörd om hans fromhet. Men han var trots allt ändå en vanlig människa. Herren påminde honom om detta, när han återigen talade om för honom, att han inte skulle få komma in i löfteslandet. (Se 5 Mos 32:52!) Detta väckte minnet om den synd som orsakade, att han inte fick följa sitt folk in i det utlovade landet.

I den rabbiniska litteraturen har man upphöjt gudsmannen Mose. Tyvärr har många rabbiner även tenderat att nästan göra honom till ett gudaväsen. Ett exempel på hur upphöjd Mose har blivit, finner vi faktiskt i Dödahavsrollarna, vilka sätter Mose näst efter änglarna som de enda skapade varelser som befinner sig direkt under Gud själv. Det är viktigt att förstå den respekt som de judiska rabbinerna har för Mose, när vi ska se närmare på det som står skrivet om Yeshua, som är ”*värd mycket större ära än Mose*” enligt Hebreerbrevets tredje kapitel.

Mose gör sig förtjänt av de tre ”titlar” som vi studerat i veckans torahavsnitt. Men om Mose var en profet som inte kan jämföras med någon annan (5 Mos 34:10), en Herrens tjänare och en gudsman – hur mycket mer var/är då inte Messias detta? Jesaja kallar Messias för ”Herrens tjänare” när han försonar syndiga människor deras synd. Evangelierna berättar, att folket förundrade sig över den auktoritet som profeten – Yeshua – hade i sin undervisning, när han förklarade Torahn för dem. Han förutsade även framtiden. Helt klart var Mose också en profet, men han kallades aldrig för ”Ordet” som Yeshua gjorde. Även om Mose benämndes för ”gudsmannen”, så blev Yeshua inte endast kallad för ”människosonen” utan även för ”Guds Son” som levde ett helt

och hållet syndfritt liv. Skulle vi – när allt kommer omkring – förvänta oss något annat av Messias? Det är inte underligt, att Hebreerbrevet talar om, att Yeshua ”är värd mycket större ära än Mose, liksom byggmästaren är värd större heder än själva huset. Varje hus är byggt av någon, men Gud är den som har byggt allt.” (Hebr 3:3, 4) Enligt dessa verser ska vi på intet sätt förringa den ära och berömmelse som hör Mose till. Men hur mycket vi än uppskattar Mose som gudsman, så ska vi upphöja Yeshua så mycket mer på grund av vad han är och vad han har gjort.

Återigen avslutar vi en Mosebok genom att säga: Var stark! Var stark! Och må vi bli stärkta! (Chazak! Chazak! Venitchazek!) חזק! חזק! ונתחזק!

Den kraft som vi ska bli stärkta med, är den kraft vi får från Herren, den kraft vi får när vi blir nya skapelser i honom genom en personlig tro på försoningen, uppståndelsen och hans Messias – Yeshua. Denna kraft blir verklighet i våra liv, när vi som nya skapelser lever ut både Torahn och resten av Guds Ord. Han gav oss kraft till att göra detta, när han gav oss sin Ande. Ju mer vi lever ut vilka vi är i Messias, reflekterat genom hans Ord, ju starkare blir vi, då det gäller att motstå frestelser. Det är när vi är starka i Honom som vi i våra liv kan ge Honom den ära och lovsång som med rätta tillhör Honom som är universums Gud, Israels Gud och Herre i våra liv.

Vi hoppas att dina studier tillsammans med den skrivna Torahn inte endast gett dig styrka och kraft, utan att du även nått en förnyad och fördjupad relation med den Levande Torahn, den som är större än Mose, Yeshua vår Messias.

*Översättning och bearbetning: Föreningen Shabbat Shalom
Författare: Ariel Berkowitz, Jerusalem
© Föreningen Shabbat Shalom*

Mer info nästa sida!

Shabbat Shalom

שבת שלום

Skatter i Torahn

Nr 50 – 54, årg 13

A

Mersmak?

Du kan också få "Shabbat Shalom" hemsänd i din brevlåda helt utan kostnad.

Utöver kommentarerna till veckans textavsnitt kan du bland annat läsa en aktuell artikel...

Önskar du ett provnummer? Skicka oss ett mejl med namn, adress och telefonnummer, så kommer intressant läsning i din brevlåda om några dagar!

FJÄRDE
MOSEBOKENS

TORAH
PYSSSEL

Barn eller barnbarn?

Då kanske du är intresserad av ett nummer av Shabbat Shaloms "Torah-pysssel"!?

En liten pysselsida för varje vecka i anslutning till veckans textavsnitt!

Mejla till:

foreningen.shabbat.shalom@gmail.com